

2019-10-21

FÖRSLAG PÅ YTTRANDE
KFKS 2019/720

Försvarsdepartementet

Förbättrat skydd för totalförsvaret

Yttrande över slutbetänkande från Kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet, SOU 2019:34

Nacka kommun konstaterar inledningsvis att Sveriges totalförsvarsverksamhet är en angelägen fråga och det är därför positivt att det genomförs en översyn av regelverket. Däremot ställer sig Nacka kommun inte bakom författningsförslag som föreslås för att åstadkomma ett ökat skydd vid överlåtelse och upplåtelse av vissa fastigheter och infrastrukturer av väsentligt intresse för totalförsvaret då det denna reglering inskränker det kommunala självstyret. Nacka kommun anser att staten genom säkerhetsskyddslagstiftningen redan har adekvat reglering för att skydda och värna om totalförsvarsverksamheten.

Det föreligger inte heller behov av en generell regel av innebörd att totalförsvarets krav ska beaktas i all verksamhet inom kommuner och landsting. Därtill ska det konstateras att den generella regeln inte ger någon tydlig vägledning om hur totalförsvarets krav kommer att påverka kommunen i dess utövande av det kommunala självstyret. Kommunala planer förhåller sig redan idag till riksintressen och väger dessa mot andra allmänna och enskilda intressen. Att tillföra en ny, odefinierad överprövningsgrund riskerar att resultera i oönskade och tidskrävande tolkningsfrågor mellan kommuner och länsstyrelsen. Förutsägbarhet i den fysiska planeringen är av stor vikt för att inte fördröja och fördyra för kommunen betydande stadsutvecklingsprojekt. Planmonopolet utgör en av de viktigaste legala förutsättningarna för den kommunala självstyrelsen i Sverige. Nacka kommun avstyrker därmed starkt från att det införs en inskränkning av kommunens planmonopol i enlighet med kommitténs förslag.

Kommittén föreslår att staten ska ges möjlighet att granska och ytterst villkora eller förbjuda överlåtelse/upplåtelse och i vissa fall avveckling av utpekad egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret. Nacka kommun har förståelse för att det finns anläggningar och fastigheter där det måste kunna säkerställas att inte antagonistisk verksamhet ska kunna etablera sig eller ta över. Nacka kommun bedömer dock att en sådan reglering innebär en inskränkning av det kommunala självstyret. I den mån staten ser skäl att villkora eller förbjuda överlåtelse/upplåtelse och i vissa fall avveckling av utpekad egendom av

väsentligt intresse för totalförsvaret bedömer Nacka kommun att den nuvarande regleringen om expropriation ger staten fullt tillräckliga möjligheter att ta mark i anspråk för totalförsvaret. Det föreligger därmed inget behov av den föreslagna regleringen. Vad gäller ersättning vid inlösen ska det särskilt lyftas fram att inte ska göras någon åtskillnad om fastighetsägaren är offentlig eller enskild. Det kan även konstateras att det föreslagna statliga kontrollsystemet inte enbart utgör en inskränkning för offentliga aktörer utan även för enskildas rättigheter utifrån det grundlagsfästa egendomsskyddet. Nacka kommun anser inte enskildas rätt att fritt förfoga över sin egendom ska omgärdas av begränsningar på så sätt som föreslås i slutbetänkandet. De föreslagna inskränkningarna i äganderätten är inte tillräckligt motiverade och står inte heller i proportion till de ändamål som anges i slutbetänkandet.

Av kommitténs utredning beskrivs att det finns exempel på att tilltänkta eller redan fattade kommunala beslut uppmärksammats och ifrågasatts utifrån sin lämplighet från totalförsvarsynpunkt. Redan beslutad avveckling av drivmedelsdepåerna i Bergs oljehamn och Louden omnämns som exempel på hur kommunala beslut kan påverka väsentliga totalförsvarsintressen gällande den kommunala planerade markanvändningen för bostäder.

Med anledning av detta ska det noteras att Nacka kommun och tomträttsinnehavaren för området Bergs gård har ingått avtal om att drivmedelsbolaget ska avveckla sin verksamhet. Det planeras att det ska byggas drygt 2 000 bostäder och nya verksamheter på Bergs gård som en del av det nya Nacka stad. Byggnationen av dessa bostäder ingår som en betydande del av det tunnelbaneavtal (Stockholmsförhandlingen) som slutits och där staten är en av parterna. Nacka kommun har genom tunnelbaneavtalet åtagit sig att 13 500 bostäder ska byggas. Som angivits är staten part i detta avtal och Nacka kommun förutsätter att de föreslagna bestämmelserna inte medför någon påverkan på kommunens möjligheter att fullgöra bostadsåtagandet.

Mats Gerdau
Kommunstyrelsens ordförande
Nacka kommun

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Nacka kommun